

Vrtec Antona Medveda Kamnik
Novi trg 26b
1241 Kamnik
telefon 01 830 33 30
telefaks 01 839 13 27
e-pošta: info@vrtec-kamnik.si
e-naslov: www.vrtec-kamnik.si

Gozdni vrtec

KAKO SE LAHKO IGRAMO BREZ IGRAČ

Žal smo v današnjem času priča nenehnemu porastu najrazličnejših že izdelanih igrač, ki otroka pri igri na vseh področjih omejujejo. Izdelana igrača otroku največkrat ponudi le eno možnost uporabe. Pri takšni igrački otrok ni kreativen, nima možnosti, da se izrazi na svoj način, temveč je to pogojeno z možnostjo izdelane igrače. Otroku se igrače tudi hitro naveliča. Če želimo, da se otrok v predšolskem obdobju razvija čim bolj svobodno in ustvarjalno, mu moramo ponuditi nestrukturiran material. Iz njega si otrok lahko sam izdelava igračo, si zamisli igro po svoje, pri tem pa uporabi svojo domišljijo in ustvarjalnost. Otroku se v takšni igri vsestransko razvija, na vseh področjih. Poudarek je na procesu, počutju, komunikaciji. Kar otrok v igri naredi, ima prav poseben pomen in vrednost.

Že grški filozof Platon je dejal: »Dovolj je, da otrok skače, teka, se igra s čimerkoli, kar mu pride pod roke. Nikoli v svojem življenju ne bo tako čudovito zaposlen.«

Otroku ima rad vse, s čimer se lahko igra, oz. vse, kar mu pride pod roko. Ravno v tem je smisel igre kot otrokove potrebe. Ko so otroci majhni, se igrajo s tem, kar imajo ob sebi: s svojimi prstki, z lesom, kamenčki ... Otroku je dovolj, da se ob igri veseli, uživa in smeji. Svobodna igra je le tista, ki otroku daje veliko možnosti za samoodločanje. Pomembno je, da otrok hoče nekaj narediti, da vztraja in preizkuša. Če je otrok sooudeležen pri nastajanju igrače, sam daje zamisli in odkriva nove igralne možnosti. Otroku si pri tem razvije občutek samostojnosti, samoodločanja, razmišljanja in zavzetosti. V otrokovi igri se sprosti domišljija, kar mu omogoči zadovoljstvo. Če v otroško igro posegajo odrasli, otrok ni več spontan, ustvarjalen in izviren. Domišljajska igra je izredno pomembna.

Otrokova igra ima velik družbeni pomen. Otroku v igri posnema odrasle in okolje, ki ga obdaja, kar je pomembno v procesu socializacije. Otroku rad razmišlja in je vesel, ko najde rešitev. Vsak predmet mu predstavlja izziv in v njegovih očeh dobi nov pomen. Karton – leteča preproga; volna – špageti, pajkova mreža; pesek – valovi; pokalice (polivinil) – veter; trakovi – omaka; ajda – torta, sladole, zdravila; škatla – čelada, zaklad; škatla in kartoni – morje, ribe, konjički; iz lesenih materialov nastane grajski stolp in še in še. Otrokova domišljija nima meja. Če bomo otroku ponudili velikih odpadnih škatel, lahko vanje splezajo, iz njih gradijo, jih sestavljajo. Prav tako za svojo domišljajsko igro lahko uporabijo karton, volno, različno velike tulce, plastične odpadne škatlice s pokrovi ali brez, lesene, različno dolge in debele paličice, vrvice, gumbi, kamenčke, vodo, pesek, sipke snovi ... Vse to otroku ponuja izziv, iskanje novih rešitev, nova spoznanja, primerjanje, preizkušanje, vse to spodbuja miselni razvoj otroka. Otroku razmišlja in je vesel, ko najde rešitev. Otroku mora igro najprej doživeti, na mnogih doživetjih pa temelji razvoj osebnosti. Otroci uživajo v igri, ki je zanimiva, živahna, pri kateri se nekaj dogaja in pri kateri se čuti napetost, pri kateri je pot cilj.

»Otrokova naloga je, da teče, pleza po drevesih, da je na prostem, tudi kadar je mraz, da tako razvija možgane. Če otrok ne hodi bos, ne hodi in ne teče, ne bo razvil svojih bioloških zmožnosti, saj gibanje pomembno vpliva na razvoj tistih struktur v možganih, ki omogočajo branje, pisanje in

računanje,« pravi dr. Ranko Rajović, specialist neuroendokrinologije. Pomembno je, da se otroci igrajo brez napotkov, vmešavanja, brez priporočil. Pomembna je prosta igra v naravnem okolju. Igra v gozdu ali ob potočku je neprecenljiva. Kot primer podajam izkušnjo iz svojega otroštva, ko nismo imeli igrač. Betonski steber, ki je služil stepanju preprog, nam je predstavljal sredstvo, ob katerem smo se v nedogled vrteli okrog svoje osi, nanj plezali, delali vese, lovili ravnotežje in krepili mišice. Skakanje po lužah, hoja z bosimi nogami, skakanje čez elastiko oz. *gumintvist*, kot smo mi temu rekli, tak način igre spodbuja otrokove možgane, saj ti prejemajo ogromno dražljajev. Igra naj tako nosi elemente kompleksnih in dinamičnih gibov, kot so rotacija, obračanje, prevračanje, vzpenjanje, lovljenje ravnotežja. Dokler nek predmet ali igra zahtevata od otroka pozornost in nenehno aktivnost, bo otrok v igri ostal, bil dejaven in ustvarjalen. Dokler predmet od otroka zahteva angažiranje in mu je zanimiv, mu ne bo dolgčas. Tudi ko bo odrasel, se bo znal zaposliti, saj bo ohranil v sebi spoznanje, da je vedno in povsod v marsičem mogoče najti izziv za razmišljanje, ustvarjanje in delo.

Bruce (1996) je igro opredelil kot koncept učenja predšolskega otroka, ki jo sestavljajo lastne izkušnje. Otrok pridobiva stvarne izkušnje preko interakcije z ljudmi in preko aktivne uporabe predmetov in materialov.

Igra brez igrač nudi otrokom okvir, kjer imajo otroci svoboden prostor, kjer ni pritiska od zunaj in kjer otroci sami skozi ustvarjalno in domišljjsko igro razvijajo svoje sposobnosti. Ko otroku ponudimo na razpolago različne materiale, mu omogočimo lastno izbiro, s tem pa mu omogočimo tudi lastne odločitve, kar pomeni, da mu kritično in avtonomno razmišljanje v odrasli dobi ne bo tuje. Če otrok za svojo igro uporabi odpadno embalažo in nestrukturiran material, se bo učil, kako lahko vsako stvar, predmet, tudi tistega, ki ga odvržemo, koristno uporabi. Vse, kar lahko najdemo doma ali v naravi, otroku pomeni sredstvo za ustvarjanje in domišljijo. Tako je igra ustvarjalna, enkratna, vsakič drugačna in neponovljiva. Otrok v svoji domišljiji oživi vsa sredstva in materiale. In nenazadnje ima taka igra terapevtski pomen, saj otrok sam išče, si ustvarja igre, s katerimi premaguje svoje strahove in težave. Otroci si spreminjajo realnost v prijetnejši fantazijski svet. Dajmo otroku naravni prostor, čas in ustrezen material.

Naj zaključim z mislijo L. K. Francka: »Razumeti jezik igre pomeni razumeti misli in srce otroka.«

Film Kako se lahko igramo brez igrač, ki sem ga pripravila v skupini otrok, starih 1–2 leti, si lahko pogledate na: <https://www.youtube.com/watch?v=z6kqc8E5WCs&feature=youtu.be>.

Pripravila:

dipl. vzg. Irena Mušič

Povzeto po:

- Kašnik Janet, M. et al.: Da sije sonce: didaktične igre za razvoj otrokovih kompetenc na področju preprečevanja zasvojenosti. (2011). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Zbirka cicibanovih uric: Igrača, otrokova potreba. (1978). Ljubljana: ZPMS, ČGP Delo.
- Zbirka cicibanovih uric: Igra in igrače. (1981). Ljubljana: ZPMS, ČGP Delo.
- Kranjčan, Mitja: Od igre do projekta. (2016). Koper: Založba Univerze na Primorskem.

- Jeitner-Hartman, Bertrum: Otrokove ustvarjalne igre. (2006). Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Rajović, Ranko: Kako z igro spodbujati miselni razvoj otroka. (2015). Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.